

Příspěvek na osobní asistenci pomůže lidem s nejtěžším postižením, opomíjí však řadu dalších potřebných, varuje poradní orgán ombudsmana

3.4.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Navrhovaná novela je krok správným směrem, ale stále zapomíná na některé lidi s postižením. Týká se jen těch, kteří využívají osobní asistenci od registrovaných poskytovatelů. Nevztahuje se už ale na ty, kteří potřebují jinou formu pomoci - třeba jiné terénní sociální služby (např. podpora samostatného bydlení), podporu od blízkých nebo pomoc asistentů sociální péče.

Nadto není zřejmé, jak stát v případě přijetí návrhu zajistí službu osobní asistence, v místech, kde poptávka přeroste kapacitu služeb.

Zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm zdůraznil, že stát by měl přistoupit k reformě systému podpory osobní asistence s ohledem na práva lidí se zdravotním postižením: *„Považuji za nezbytné, aby systém respektoval svobodnou volbu péče a podpory a zároveň byl transparentní, spravedlivý a založený na zásadách rovnosti.“*

Nové opatření se také jeví jako příliš úzce zaměřené. Neřeší celkovou reformu financování příspěvku na péči, která by zahrнула širší skupinu potřebných osob.

Dlouhodobě se zvýšení vyhýbá příspěvku na péči pro lidi s nižšími stupni závislosti - v prvním stupni jde o 880 korun měsíčně. Nárok na něj získají lidé, kteří každodenně nezvládají alespoň 3 až 4 základní životní potřeby.

„Právě lidé s nižším stupněm závislosti často nedosáhnou na potřebnou pomoc a ohrožuje je riziko sociálního vyloučení. Navzdory inflaci a rostoucím nákladům nebyla výše těchto příspěvků od roku 2016 upravena. Opakovaně proto apelujeme na vládu a zákonodárce, aby byla výše příspěvku navýšena ve všech stupních, a především v těch nejnižších,“ říká Vít Alexander Schorm.

Podobnými tématy se zástupce ombudsmana zabýval tento týden také na jednání Rady vlády pro osoby se zdravotním postižením

Osobní asistenci je potřeba chápat v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, jako individuálně přizpůsobenou formu podpory, která není omezena na jeden typ sociální služby, protože jedině tak může být skutečně účinným nástrojem umožňujícím lidem s postižením žít nezávislý život ve společnosti, jak garantuje článek 19 Úmluvy (Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti).

Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu

není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,

b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,

c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,

d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb,

a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:

a) mobilita,

b) orientace,

c) komunikace,

d) stravování,

e) oblékání a obouvání,

f) tělesná hygiena,

g) výkon fyziologické potřeby,

h) péče o zdraví,

i) osobní aktivity,

j) péče o domácnost.

(viz také zákon o sociálních službách)

Aktuální výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let věku:

- 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- 4 900 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- 14 800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- ve stupni IV (úplná závislost)
 - na částku 23 000 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48 až § 52, nebo
 - na částku 27 000 Kč v ostatních případech.

Podrobněji na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí

- Usnesení poradního orgánu k návrhu na zavedení příspěvku na osobní asistenci

- Novela zákona o sociálních službách
- Podrobné informace o Poradním orgánu ombudsmana pro oblast práv lidí s postižením

https://www.ochrance.cz/aktualne/prispevek_na_osobni_asistenci_pomuze_lidem_s_nejtezsim_postize_nim_opomiji_vsak_radu_dalsich_potrebnych_varuje_poradni_organ_ombudsmana